

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 17 december 2013

Mål nr

Ö 822-12

KLAGANDE

Dödsboet efter Rolf Nilson, 391007-5716

c/o ÅA

MOTPARTER

1. CW

2. MW

Ombud för 1 och 2: JE

SAKEN

Hinder mot verkställighet

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2012-01-30 i mål ÖÄ 9791-11

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Dödsboet efter Rolf Nilson förpliktas att ersätta CW och MW för deras rättegångskostnad i Högsta domstolen med 21 969 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut tills betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Dödsboet efter Rolf Nilson har yrkat att Högsta domstolen ska förplikta CW och MW att till dödsboet betala 17 700 kr jämte ränta från den 8 april 2011 tills betalning sker.

CW och MW har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. Rolf Nilson väckte talan mot CW och MW om bättre rätt till vissa byggnader på en fastighet. Tingsrätten ogillade Rolf Nilsons talan samt förpliktade denne att ersätta CW och MW för rättegångskostnader jämte ränta från dagen för domen tills betalning sker. Sedan CW och MW hade ansökt om verkställighet av domen, betalade Rolf Nilson in ett belopp till Kronofogdemyndigheten avseende de rättegångskostnader som tingsrätten

hade dömt ut, upplupen dröjsmålsränta vid inbetalningen och ersättning för grundavgiften för verkställigheten. Kronofogdemyndigheten beslutade, med hänvisning till att Rolf Nilson hade gjort en nedsättning enligt 3 kap. 6 § första stycket 1 utsökningsbalken, att domen inte fick verkställas.

2. Tingsrättens dom överklagades. Hovrätten ändrade tingsrättens dom endast på så sätt att Rolf Nilson förpliktades ersätta CW och MW för deras rättegångskostnader i tingsrätten med ett högre belopp. Vidare förpliktades Rolf Nilson att ersätta CW och MW för deras rättegångskostnader i hovrätten. CW och MW ansökte om verkställighet av hovrättens dom. Rolf Nilson betalade in ett belopp till Kronofogdemyndigheten, som med tillämpning av 3 kap. 6 § första stycket 1 utsökningsbalken beslutade att domen inte fick verkställas.

3. Sedan hovrättens dom vunnit laga kraft betalade Kronofogdemyndigheten ut de av Rolf Nilson inbetalda pengarna tillsammans med den hos myndigheten upplupna räntan. På ansökan av CW och MW beslutade myndigheten att fortsätta verkställigheten avseende resterande belopp, nämligen dröjsmålsränta som hade uppkommit efter inbetalningarna. Rolf Nilson betalade därefter – under protest och med det angivna syftet att inte påläggas ytterligare dröjsmålsränta – in 17 700 kr till myndigheten. Kronofogdemyndigheten beslutade samma dag att betala ut 17 687 kr till CW och MW. Eftersom den skuld som domen avsåg därmed var betald, avslutade myndigheten målet.

4. Rolf Nilson överklagade Kronofogdemyndighetens beslut till tingsrätten och yrkade återbetalning av de 17 700 kr som han hade betalat in till myndigheten. Rolf Nilson gjorde huvudsakligen gällande att de betalningar han tidigare hade gjort till myndigheten i utmättningsmålet var villkorslösa betalningar enligt 4 kap. 28 § utsökningsbalken. Eftersom CW och MW kunde lyfta de

inbetalda pengarna mot ställande av säkerhet, skulle enligt Rolf Nilson betalningarna påverka dröjsmålsräntan på rättegångskostnaderna så att räntan slutade löpa när inbetalningarna gjordes. Tingsrätten avslag överklagandet. Hovrätten har fastställt tingsrättens beslut.

Frågan i målet

5. Dödsboets ståndpunkt är att de betalningar som gjordes var villkorlösa betalningar enligt 4 kap. 28 § utsökningsbalken. Det finns mot denna bakgrund anledning att först behandla frågan hur en sådan betalning påverkar beräkningen av den dröjsmålsränta som ska utgå enligt exekutionstiteln.

Rättslig reglering

6. För att en dom ska få verkställas utan särskilda villkor krävs att den har vunnit laga kraft (3 kap. 3 § första stycket utsökningsbalken). En sådan dom på betalningsskyldighet som är aktuell i målet får dock verkställas genast, om inte gäldenären hos Kronofogdemyndigheten ställer viss säkerhet (3 kap. 6 § första stycket 2 och 3). Gäldenären kan även förhindra verkställigheten genom att nedsätta pengar hos myndigheten till ett belopp som svarar mot betalningsskyldigheten den dag då nedsättningen sker tillsammans med förrättningskostnaderna (3 kap. 6 § första stycket 1). Pengarna ska göras räntebärande (5 kap. 1 § utsökningsförordningen, 1981:981). Så länge domen inte har vunnit laga kraft, kan alltså gäldenären hindra utmätning genom att säkerställa betalningsskyldigheten.

7. En annan situation regleras i 4 kap. 28 § utsökningsbalken. Enligt denna bestämmelse anses medel som gäldenären betalar till Kronofogdemyndigheten i ett anhängigt mål omedelbart utmätta i målet, om betalningen inte har gjorts

med villkor som strider mot detta. Det krävs alltså inte att myndigheten fattar ett särskilt beslut om utmätning; denna verkan inträder omedelbart genom att pengarna betalas in. Utmätningen innebär bl.a. att gäldenärens rätt att förfoga över medlen begränsas. Liksom andra medel som flyter in i ett utmätningssmål ska pengar som gäldenären betalar in enligt 4 kap. 28 § göras räntebärande utan dröjsmål, såvida det inte kan antas att de kommer att betalas ut till borgenären inom två veckor (13 kap. 1 § utsökningsförordningen). Om gäldenärens inbetalning inte är villkorslös och 4 kap. 28 § därför inte är tillämplig, kan det bli aktuellt för myndigheten att i stället på vanligt sätt besluta om utmätning av pengarna.

8. Medel som har flutit in till Kronofogdemyndigheten i ett utmätningssmål ska redovisas så snart som möjligt (13 kap. 1 § utsökningsbalken). Detsamma gäller ränta som utgår på de medel som har satts in på räntebärande konto (13 kap. 2 §). Om det finns flera borgenärer, måste medlen dock fördelas dem emellan. För att beräkna varje borgenärs fordran och fördelningen mellan borgenärerna ska myndigheten hålla fördelningssammanträde (13 kap. 4 §). När det finns flera borgenärer är det angeläget för ränteberäkningen att kunna hålla sig till en bestämd och för samtliga borgenärer gemensam slutdag. En fordran som ska beaktas vid fördelningen ska därför tas upp med det belopp som den uppgår till på fördelningsdagen (13 kap. 6 § första stycket). En borgenär som får vänta på betalning efter fördelning har rätt till den ränta som faktiskt har upplupit på hans fordran från fördelningsdagen t.o.m. utbetalningsdagen. (Jfr prop. 1980/81:8 s. 679 och 685.)

9. Slutskedet i utmätningförfarandet är utbetalningen av de medel som har flutit in. Om utmätning har skett med stöd av 3 kap. 6 § utsökningsbalken och domen inte har vunnit laga kraft, får medlen dock inte betalas ut utan att

borgenären ställer säkerhet för återbetalning (13 kap. 14 § 1). Säkerheten kan bestå av t.ex. borgen (se vidare kraven i 2 kap. 25 §).

Hur en inbetalning till Kronofogdemyndigheten påverkar dröjsmålsräntan

10. Bestämmelsen i 13 kap. 14 § 1 utsökningsbalken ger visserligen borgenären möjlighet att bestämma om han på en gång vill lyfta de utmäta pengarna mot säkerhet eller i stället avvakta till dess att domen vinner laga kraft. Borgenären kan sålunda sägas förfoga över betalningsdagen och därmed också över den dröjsmålsränta som han kan kräva. Dröjsmålsräntan beräknas i ett fall som detta enligt en räntefot som motsvarar referensräntan med ett tillägg av åtta procentenheter och kan därför för en borgenär framstå som förmånlig. Galdenären däremot förlorar rådigheten över de pengar som han betalar in till Kronofogdemyndigheten enligt 4 kap. 28 §.

11. Eftersom det finns ett krav på ställande av säkerhet, kan borgenären dock inte fritt disponera över de utmäta pengarna. En villkorlös betalning till Kronofogdemyndigheten enligt 4 kap. 28 § utsökningsbalken utgör därmed inte en sådan betalning på skulden som medför att dröjsmålsränta slutar löpa på beloppet. I motiven till utsökningsbalken uttalas också att ränta på borgenärens fordran i vanlig ordning beräknas t.o.m. den dag då Kronofogdemyndigheten beslutar om utbetalning (se prop. 1980/81:8 s. 680).

Slutsats

12. Av det anförda följer att Rolf Nilsons inbetalningar till Kronofogdemyndigheten inte medförde att dröjsmålsräntan upphörde att löpa, även om det skulle vara så att betalningarna anses ha skett enligt 4 kap. 28 § utsökningsbalken.

13. Dödsboet har åberopat förhör för att styrka att det var fråga om en villkorlös betalning enligt 4 kap. 28 § utsökningsbalken. Vid den ovan angivna bedömningen finns det inte skäl att hålla sammanträde för förhör.

14. Överklagandet ska alltså avslås och dödsboet förpliktas ersätta CWs och MWs rättegångskostnad. Yrkat belopp får anses skäligt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Ella Nyström, Kerstin Calissendorff, Göran Lambertz och Dag Mattsson (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Chris Stattin-Larsson